

KASB-HUNAR MAKTABLARIDA INGLIZ TILINI O'RGATISHDAGI
MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMI

Boyxanova Nilufar Ravshanbekovna

Namangan viloyati Namangan shahar 2-son kasb hunar maktabi ingliz tili fani katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy maktablarda ingliz tilini o'rganish muammolari ko'rib chiqiladi. Bugungi kunda tillarni o'rganish muammosi juda muhimdir. Hozirgi kunda hamma ingliz tilini bilishi kerak. Chet el nutqini gapirish va tushunish qobiliyati mehnat faoliyatining ayrim sohalarida majburiydir. Shu sababli, ko'p odamlar uni egallashga harakat qilishadi. Mening maqolamda ingliz tilini o'rganish muammolari va ularni qanday hal qilish kerakligini ko'rsatmoqchiman.

Kalit so'zlar: rasmiy til, o'qish yoshi, bolaning e'tibori, o'qituvchining malakasi, pedagogik kadrlar, sinflarni shakllantirish, ish sharoitlari.

Hozirgi kunda biz ingliz tilini o'rganish muammosiga tobora ko'proq duch kelmoqdamiz. Ammo hozirgi paytda u hayotiy zaruratga aylandi. Ko'p odamlar ko'pincha uni maktabda o'rganmaganliklari uchun afsuslanishadi. Yoshi ulg'aygan sari, odam ish topishda, chet elga chiqishda va boshqa ko'p narsalarda ingliz tiliga juda muhtojligini tushunadi. Va allaqachon kattalar sifatida siz ushbu tilni o'rganishingiz, aqldan ozgan pul to'lashingiz va shu bilan birga ishga borishingiz, oilangizga vaqt ajratishingiz kerak. Ammo chet el tilini o'rganish ko'p vaqt va kuch talab qiladi.

Maktab vaqti-chet tilini o'rganish uchun hayotning eng mos qismi hisoblanadi. Ammo bolalarning juda oz qismi, maktab yillarida ingliz tilini mukammal o'zlashtiradilar. Bu nima bilan bog'liq? Davlat o'z oldiga hech qanday maqsad qo'ymasligi bilan? Yoki maktab nima bolaga faqat tilda fundamental bilimlarni berish kerakmi? Yoki, shunga qaramay, muammo maktab o'qituvchilarining malakasi etarli emasmi? Yoki barchasi bolaning o'ziga bog'liqmi? Ushbu maqola zamonaviy maktablarda ingliz tilini o'rganish muammolarini tushunishga yordam beradi.

Ingliz tili chet tili sifatida birinchi tili ingliz tili bo'lmagan talabalarga ingliz tilini o'rgatish amaliyotini anglatadi (Anyiendah, MS, 2017). Biroq, ko'plab omillar o'qituvchi mahoratining etishmasligiga olib kelishi mumkin va bu ish etishmasligi turli omillarga bog'liq bo'lishi mumkin. Ish haqi, ish sharoitlari, qo'llab-quvvatlashning etishmasligi, mustaqillikning etishmasligi va o'quv dasturlarining o'zgarishi bunga misoldir. Shu sabablarga ko'ra o'qituvchilarning etishmasligi muqarrar ravishda ta'lim standartlarining pasayishiga olib keladi (Nunan, 2003,np).

Ingliz tili o'qituvchilari duch keladigan masalalardan biri bu "bunday holatning ta'siri ta'lim va ta'limga ta'sir qilishi mumkin" (Emery; 2012,np). Katta sinflarni o'qitish bilan bog'liq ko'plab muammolardan tashqari, "harakatlanishi qiyin bo'lgan stol va sobit stullarning etishmasligi; talabalar bir-biriga yaqin o'tirishadi va o'qitish va o'qitish jarayoni qulay va yoqimli muhitni talab qiladi, aks holda o'qituvchilar talabalarning ehtiyojlarini qondira olmasligi va o'qishga erisha olmasligi mumkin. maqsadlar "(Nurkamto; 2003).

Qiyinchiliklar

Birinchiidan, faqat ingliz tilini emas, balki biror narsani o'rgatish resurslarga juda bog'liq. O'qituvchilarning aksariyati ushbu turdagi muammolarga duch kelishdi; talabalarga samarali o'rganishlari uchun ularga ingliz tilidagi ma'ruzalarni etkazish uchun zarur resurslar berilmagan. O'qituvchilar uchun ma'ruzalar uchun zarur manbalarsiz dars berish juda qiyin bo'ldi. Karnaylar, mikrofonlar, proektorlar, kompyuter tizimlari va boshqa raqamli qurilmalar manbalar qatoriga kiradi. Bu talabalar uchun umumiy ma'ruza va muhitni yanada qiziqarli va samarali qiladi, ularga ingliz tilini o'rganishda yordam beradi.

Keyingi, talabalar, bir qator o'qitish o'qituvchilar dan ko'proq harakat va qattiq mehnat talab qiladi, chunki sinfda talabalar katta soni o'qituvchilar uchun uzilishi va stress ko'p sabab bo'ladi. Ko'p sonli talabalar sabab bo'lgan muammolar quyidagilardir: shovqin qilish o'qituvchini bezovta qildi va sinf o'quvchilarini kuzatib borish qiyin. Olomon talabalarni o'qishga jalb qilish juda qiyin, barcha talabalar o'quv resurslaridan foydalana olmaydilar. Uchinchiidan, ingliz tili o'qituvchilari duch keladigan eng ko'zga ko'ringan masala bu boshqa tillarda gaplashish yoki o'z ona tilida gaplashishdir. Talabalar uchun ingliz tili o'rniga ona tilida yoki o'zlariga tanish bo'lgan boshqa tillarda gaplashish juda oson. Tilda gapirishga harakat qilayotgan va so'zlar va jumlar haqida o'ylayotgan talabalar bilmasligini aytishlari juda asabiylashadi. Ular uchun o'z ona tilida yoki ular allaqachon tanish bo'lgan tilda muloqot qilish juda oddiy. Bu ingliz tili o'qituvchilari ingliz tilini birinchi til sifatida bilmaydigan talabalarga ingliz tilini o'rgatishda duch keladigan eng keng tarqalgan va muhim masala.

Echimlar

Musobaqalar ingliz tilini o'rganishda juda muhimdir. Bu talabalarni ingliz tilini munozaralar, viktorinalar va boshqalar kabi tadbirlar orqali o'rganishga majbur qiladi. Musobaqalar o'quvchilarni tengdoshlariga qarshi musobaqalarda g'alaba qozonish uchun tobora ko'proq bilim olishga undaydi. Bu o'qituvchilarga ingliz tili birinchi tili bo'lmagan talabalarga ingliz tilini o'rgatishda katta yordam beradi. Talabalar o'rtasidagi turli xil musobaqalar ingliz tilini o'rganishni yanada qiziqarli qiladi va ularni tengdoshlari bilan raqobatlashishga va g'alaba qozonishga undaydi

Keyinchalik, ingliz tili o'qituvchilarining aksariyati an'anaviy o'qitish usullaridan foydalanadilar. Biroq, ta'lim maqsadlari uchun maxsus ishlab chiqilgan yangi qurilmalar va gadgetlar ingliz tilini o'qitish va o'rganishni yaxshilashi mumkin. O'qituvchilar multimedia qurilmalarini sinf ma'ruzalariga kiritishlari kerak. Bu ingliz tilini o'rganishni talabalar uchun yanada qiziqarli va tushunarli qiladi. Vizual tasvirlar, videolar va tovushlar, boshqa narsalar qatori, o'quvchilarga kitoblarda yozilganlarni emas, balki nima deyilganini tushunishga yordam beradi.

Ko'pgina ota-onalar farzandlarining ikki tilli bo'lib ulg'ayishini va ona va chet tillarida bemalol gaplashishini xohlashadi. Ammo shu munosabat bilan ular bolada chet tilini o'rganishni boshlash uchun eng yaxshi vaqt qachon degan savolga ega. Bolalar, albatta, ingliz tilini tezda o'rganishga qodir, ammo faqat bitta shart bilan - bu jarayon qiziqarli bo'lishi kerak. Ko'pgina o'qituvchilar va psixologlarning ta'kidlashicha, bolalar 1,5 yoshdan 9 yoshgacha bo'lgan ma'lumotlarni eng faol ravishda o'zlashtiradilar. Chunki aynan shu yoshda bolada asosiy nutq qobiliyatlari shakllanadi va uning miyasi chet el nutqining tovushini eng yaxshi eslaydi va idrok etadi.

Tug'ilgandan 1,5 yoshgacha poydevor qo'yiladi, bolalar tezda ular uchun so'zlarga aylanadigan tovushlarni eshitadilar va eslaydilar. Bolalarni chet tili bilan tanishtirishning eng yaxshi varianti-ingliz tilidagi qo'shiqlar, qofiyalar, lullabies [5].

1,5 yoshdan 2 yoshgacha-bu bola rivojlanishining eng qulay davri. Uning barcha miya faoliyati tilni o'rganishga qaratilgan. Trening o'ynoqi tarzda amalga oshiriladi va eng muhimi, bolani majburlamang, aks holda ingliz tili bilan yoqimsiz uyushmalar paydo bo'ladi.

Ko'pgina mutaxassislar 3 yoshdan 5 yoshgacha ingliz tilini o'rganish uchun eng mos yosh ekanligiga aminlar. Shuningdek, ushbu davrda bilim bolaning umumiy rivojlanishi uchun ishlaydi. Ammo eng muhimi shundaki, bu yoshda bolalar tilni ishlatishdan qo'rqmaydilar. Va agar siz 5 yoshdan oldin ingliz tilini o'rganishni boshlasangiz, unda bola hech qachon til to'sig'iga duch kelmaydi.

5 yoshdan 10 yoshgacha ingliz tilini o'rganishni boshlash uchun hali kech emas, lekin haqiqat shundaki, bola ba'zi qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Ayni paytda, bola allaqachon xato qilishdan qo'rqadi, bu esa ancha murakkablashadi trening. Shuning uchun, ushbu davrda eng muhimi, bolaning xato qilish imkoniyatiga ega bo'lmasligi uchun o'quv jarayonini tashkil etishdir. Shuningdek, unga til birinchi navbatda muloqot qilish uchun kerakligini ko'rsating [2].

Har yili bolalarda dunyoni bilishga bo'lgan ishtiyoq pasayadi va atrofdagi odamlarning fikri muhim jihatga aylanadi. Ko'pgina o'smirlar va kattalar bu haqda gapirishdan qo'rqishadi. Ular ona tilida so'zlashuvchi darajasida gaplashish yoki umuman gapirmaslik kerak deb hisoblashadi. Inson qanchalik katta bo'lsa, til to'sig'ini engib o'tish shunchalik qiyin bo'ladi. Bolalarga ingliz tilini yoshligidanoq o'rgatish nafaqat mumkin, balki zarurdir. Katta yoshda tilni o'rganishga yordam beradigan bazani yaratish muhimdir. Bolani chet tilini foydali aloqa vositasi sifatida ko'rib chiqishga o'rgatish kerak [1].

Odatda, bolalarda ingliz tili bilan birinchi uchrashuv maktabda bo'lib o'tadi, ammo ko'plab ota-onalar bolani maktabgacha yoshda ham ushbu tilga jalb qilishga harakat qilishadi.

Maktabda chet tilini o'rganish boshlang'ich maktabning ikkinchi sinfidan boshlanadi. Va o'qituvchilar bolalarga ingliz tilini o'rgatishda qiyinchiliklarga duch kelishmoqda. Zamonaviy maktablarda darsliklar juda murakkab tarzda qurilgan, ular maktabga kirishdan oldin bolalardan ingliz alifbosini, so'zlarni va boshqalarni bilishlarini talab qiladi. O'qituvchilar kamdan-kam hollarda qo'llanma mashqlar bilan boshlanadi, bu erda bolalar ingliz tilida qo'shiq kuylashlari yoki bir-birlari o'rtasida dialog tashkil qilishlari kerak. Va siz qanchalik oldinga borsangiz, vazifalar shunchalik qiyin bo'ladi. Ingliz tiliga haftasiga ikki - uch soat berilishini hisobga olsak, talaba, ehtimol, bir necha darslarda buni o'zi hal qila olmaydi.

Ushbu muammoning echimi shundaki, ingliz tilini alifbo, ochiq va yopiq bo'g'in qoidalari bilan o'rganishni boshlash yaxshiroqdir, dars davomida bolalarga yordam beradigan elementar iboralar. O'qituvchilar etishmasligi tufayli ingliz tilini o'rganishda ham muammo bo'lishi mumkin. Buning asosiy sabablari kam ish haqi va bolalar bilan ishlashda kuchli hissiy stressdir. Odatda, bitta o'qituvchiga 12 bola tayanadi. Ammo o'qituvchilarning etishmasligi tufayli bitta o'qituvchining yelkasiga butun sinf qo'yilishi mumkin va bu 24

yoki 32 bola. Ushbu holat bilan bolalar ingliz tilini o'rganish istagini butunlay yo'qotishi mumkin.

Ingliz tilini bilish zamonaviy dunyoda juda muhimdir. Va ko'p jihatdan, bola bu bilimlarni faqat chet tillarini o'rganish markazida olishi mumkin. Chunki o'qituvchi 24-32 bolaning har biriga etib boradigan bunday bilimlarni bera olmaydi.

Maktab yosh pedagogik kadrlar bilan to'ldirilishi uchun qulay sharoitlar yaratilishi kerak. Katta shaharlardagi ko'plab o'qituvchilar norezident bo'lib, ularga uy-joy va munosib maosh kerak. Ushbu muammoni hal qilgandan so'ng, 12 kishidan iborat guruhlarni bitta o'qituvchiga bo'lish bilan bog'liq yana bir muammo yo'qoladi [5].

Shuningdek, maktabda katta muammo byudjet mablag'larining etishmasligi. Keling, ikkita sinfni taqdim etamiz. Ulardan biri yangi darsliklardan, ikkinchisi eskilaridan o'rganadi, chunki uni to'liq to'ldirish uchun etarli mablag' yo'q edi. Agar ingliz tili majburiy mavzuga aylansa, imtihonlarni topshirishda ikkala sinf ham teng sharoitda bo'ladi. Shu bilan birga, yangi darsliklarda o'qigan sinf eski darslarga qaraganda yaxshiroq o'tishi mumkin. Va qoniqarsiz natijalar bilan, o'quvchilarning hech biri o'zini oqlash uchun "bizda turli xil darsliklar bor edi. O'qituvchilar doimiy ravishda o'zgarib turardi. Va bitta o'qituvchida biz umuman o'tirdik va hech narsa qilmadik."

Har qanday o'qituvchi o'z fanini o'quvchilarga o'rgatishda emas, balki ota-onalari bilan muloqotda ko'proq muammoga duch keladi. Ko'pchilik ota-onalar bolalar bilan o'qituvchining shaxsiyatining yomon tomonlarini muhokama qilishda katta xatoga yo'l qo'yishadi. Maktabga kelganda, bolalar buni sinfdoshlariga aytishni boshlaydilar. Shu sababli, o'qituvchi uchun bunday sinfda intizom yaratish qiyin bo'ladi. Ota-onalar tomonidan o'qituvchilarning yomon tomonlari haqida faqat bitta suhbatda u allaqachon o'quvchilarga ma'naviy ta'sir ko'rsatishning iloji yo'qligi haqida gapiradi [2].

Albatta, ushbu muammolardan tashqari, chet tillarini o'qitish tizimi katta takomillashtirishni talab qiladi, degan bir qator boshqa muammolar ham mavjud. Bu masalada talabalarning motivatsiyasi, o'qitish uchun taklif etilayotgan materiallarning dolzarbligi va jozibadorligi, shuningdek o'qituvchining biznes va kasbiy vakolatlari katta rol o'ynaydi. Dastlabki bosqichda talabalarning qiziqishi odatda ancha yuqori va o'qituvchiga uni zamonaviy maktabga mos keladigan turli yo'llar bilan saqlash vazifasi yuklatilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Anyiendah, M.S. (2017). challenges Faced by Teachers When Teaching English in public primary Schools in Kenya. doi: 10.3389/feduc.2017.00013.
2. Emery, H. (2012). A global study of primary English teachers' qualifications, training and career development. *ELT Research Papers*, 1-32.
3. Nunan, D. (2003). The impact of English as a global language on educational policies and practices in the Asia-Pacific region. *TESOL Quarterly*, 589-613. Nurkamto, J. (2003). Problema pengajaran bahasa Inggris di Indonesia. *Jurnal Ilmiah Masyarakat*

Linguistic Indonesia 21(2), 288-307.

4. <https://moluch.ru/archive/301/67380/>